

PHỤ LỤC 1: KINH NGHIỆM QUỐC TẾ

1. Về địa vị pháp lý và định nghĩa hộ kinh doanh

Một số quốc gia đưa ra các định nghĩa, khái niệm khá rõ về hộ kinh doanh, cụ thể:

Tại Mỹ, hộ kinh doanh hay doanh nghiệp một chủ duy nhất là một cá nhân sở hữu một doanh nghiệp chưa có tư cách pháp nhân (khác với doanh nghiệp một chủ nhưng đăng ký dưới hình thức công ty trách nhiệm hữu hạn).

Tại Nhật Bản, cá nhân tự điều hành doanh nghiệp độc lập là doanh nghiệp một chủ hoặc doanh nghiệp tự làm chủ.

Tại Trung Quốc, hộ kinh doanh cá thể là một thực thể kinh doanh do duy nhất một cá nhân có tên hợp pháp làm chủ, sở hữu toàn bộ tài sản và chịu toàn bộ trách nhiệm về các khoản lãi hoặc lỗ trong quá trình kinh doanh bằng tài sản cá nhân của mình. Dưới thời “cải cách và mở cửa” của Trung Quốc, hộ kinh doanh cá thể được coi là hình thức doanh nghiệp tư nhân của nước này. Những cách gọi khác của hộ kinh doanh cá thể tại Trung Quốc như: “hộ thương nghiệp riêng lẻ”, “công nghiệp cá nhân” hoặc “doanh nghiệp hộ gia đình”.

Tại Singapore, hình thức tổ chức kinh doanh tương tự như hộ kinh doanh của Việt Nam là loại hình kinh doanh có một chủ sở hữu duy nhất.

Tóm lại, dù có các định nghĩa khác nhau về hộ kinh doanh (ở Việt Nam) hoặc cá nhân kinh doanh/doanh nghiệp 1 chủ (ở nhiều quốc gia khác), song tựu chung lại, hộ kinh doanh ở hầu hết các quốc gia là một cơ sở kinh doanh do một cá nhân làm chủ, có thể đăng ký theo tên của chủ cơ sở hoặc đăng ký bằng một tên thương mại; không có tư cách pháp nhân và phải chịu trách nhiệm bằng toàn bộ tài sản của cá nhân kinh doanh đó.

2. Về thành lập hộ kinh doanh

Cơ sở kinh doanh một chủ thường được thành lập một cách rất dễ dàng tại nhiều quốc gia, đặc biệt ở các nước có nền kinh tế thị trường tự do, kinh tế thị trường phát triển như các nước thuộc OECD, EU. Tuy nhiên, yêu cầu đối với việc đăng ký kinh doanh của các quốc gia này cũng khác nhau.

Tại Mỹ và Canada, doanh nghiệp một chủ có tên là tên mặc định theo tên pháp lý của chủ sở hữu thì không cần phải thực hiện đăng ký kinh doanh. Nếu đặt tên mang tính thương mại, chủ sở hữu phải thông báo với cơ quan chức năng để đảm bảo không có sự trùng lặp với cơ sở kinh doanh đã tồn tại trước đó.

Tại Ấn Độ không có quy định yêu cầu đăng ký cụ thể cho hoạt động của doanh nghiệp một chủ. Tuy nhiên, trong một số trường hợp chủ doanh nghiệp cần phải có một số giấy phép để hoạt động như Giấy chứng nhận đăng ký theo Luật Cửa hàng và Cơ sở kinh doanh. Giấy chứng nhận này được chính quyền địa phương nơi doanh nghiệp một chủ hoạt động cấp và xác nhận rằng cửa hàng hoặc cơ sở kinh doanh đã tuân thủ các quy định và yêu cầu về an toàn, lao động, thuế

và các quyền lợi của người lao động. Giấy chứng nhận này cũng đảm bảo rằng hoạt động của cửa hàng hoặc cơ sở kinh doanh được thực hiện theo quy định và được quản lý và giám sát theo quy trình pháp lý.

Tại Đức, để thành lập doanh nghiệp một chủ chỉ cần đăng ký trực tiếp với cơ quan thuế; trường hợp thành lập doanh nghiệp kinh doanh hàng hóa thì phải đăng ký với phòng thương mại. Luật pháp Đức phân biệt 3 loại hình kinh doanh của doanh nghiệp một chủ: tiểu thương (small business enterprise), doanh nghiệp thương mại cá thể (individual commercial enterprise) và kinh doanh tự do (freelancer). Trong đó, việc xác định loại hình kinh doanh tiểu thương hoàn toàn phụ thuộc vào cơ quan thuế, theo từng trường hợp cụ thể và không cần phải đăng ký kinh doanh.

Tại Bỉ, để thành lập một cơ sở kinh doanh dưới hình thức doanh nghiệp một chủ ở thì chủ sở hữu phải đăng ký với cơ quan địa phương sở tại và xin giấy phép đối với một số ngành nghề (đại lý bất động sản, dược sỹ, bác sỹ, hướng dẫn viên leo núi,...); đồng thời không bị đòi hỏi về vốn đăng ký tối thiểu cũng như các yêu cầu pháp lý liên quan.

Tại Ailen, hộ kinh doanh cần phải đăng ký kinh doanh tại Văn phòng Ủy viên cục thuế của Ailen (the Office of the revenue Commissioners).

Tại Nhật Bản, cơ sở kinh doanh một chủ và chủ sở hữu là một thực thể (mặc dù có thể sử dụng một tên khác). Để thành lập, chủ sở hữu cần nộp đơn đăng ký tên (có thể sử dụng họ của mình) với Cơ quan đăng ký kinh doanh và Cơ quan thuế và có thể cần thêm một vài loại giấy phép, ví dụ cho các hoạt động xuất nhập khẩu, nhà hàng, cơ sở giáo dục về ngôn ngữ,...

Tại Singapore, cơ sở kinh doanh cá thể cần đăng ký các thông tin gồm tên cơ sở kinh doanh, địa chỉ, đại diện được uỷ quyền và phải đăng ký lại sau từ 1 đến 3 năm, tùy theo mức phí đăng ký (115 đô la cho 1 năm và 175 đô la cho 3 năm) để được tiếp tục hoạt động.

Tóm lại, tại hầu hết các quốc gia, doanh nghiệp một chủ, cơ sở kinh doanh cá thể (trương tự hộ kinh doanh tại Việt Nam), đều phải đăng ký theo các cách thức khác nhau và khá đơn giản, tùy theo hình thức tổ chức, thậm chí là tên gọi (Mỹ, Canada), theo quốc gia (có quốc gia phải đăng ký, có quốc gia không bắt buộc đăng ký).

3. Về đối tượng được thành lập hộ kinh doanh

Nhìn chung, đối tượng được thành lập hộ kinh doanh gần như không phải chịu điều kiện ràng buộc gì phức tạp, bao gồm tất cả những người có quyền tự do để tham gia vào các hoạt động kinh tế. Một số quốc gia có quy định cụ thể về đối tượng được thành lập hộ kinh doanh, cụ thể:

Tại Mỹ, bất kỳ cá nhân nào có visa lao động còn hạn sẽ được phép thành lập cơ sở kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh.

Tại Bỉ, những cá nhân từ 18 tuổi trở lên (mở rộng tới cá nhân từ 16 tuổi khi đăng ký với tư cách là thợ thủ công) không vi phạm trách nhiệm dân sự, trách nhiệm hình sự và sinh sống trên 6 tháng (183 ngày) trong năm, đồng thời có giấy phép cư trú tại Bỉ là được thành lập hộ kinh doanh.

Tại Nhật Bản, công dân Nhật Bản; người đã kết hôn với người Nhật Bản, những người có giấy phép cư trú dài hạn hoặc vĩnh viễn tại Nhật Bản; người có thị thực lao động kết hợp với kỳ nghỉ – không hạn chế cho tới khi thị thực hết hạn; người có thị thực phụ thuộc, thị thực sinh viên, thị thực hoạt động văn hoá được cơ quan xuất nhập cảnh cấp và đồng ý tham gia các hoạt động khác; chuyên gia và người có giấy phép lao động đã ký hợp đồng với doanh nghiệp Nhật Bản; người có thị thực lao động làm việc tự do như một công việc phụ bên cạnh công việc toàn thời gian đều có thể đăng ký kinh doanh dưới hình thức hộ kinh doanh.

Tại Singapore, bất kỳ công dân Singapore, thường trú nhân hoặc chủ sở hữu EntrePass từ 18 tuổi trở lên đều được phép đăng ký hộ kinh doanh cá thể. Người nước ngoài cũng có thể thành lập hộ kinh doanh cá thể tại Singapore nhưng phải chỉ định ít nhất một đại diện hợp pháp để giám sát hộ kinh doanh.

Tại Trung Quốc, Thái Lan, người nước ngoài không được thành lập, hoạt động dưới hình thức hộ kinh doanh.

4. Về điều kiện đối với hộ kinh doanh

Phần lớn các quốc gia không đặt ra các quy định riêng liên quan đến các điều kiện kinh doanh đối với khu vực hộ kinh doanh. Các điều kiện kinh doanh đối với hộ kinh doanh (nếu có) thường được quy định tại các văn bản pháp luật chuyên ngành và là quy định áp dụng chung cho tất cả các loại hình kinh doanh, không riêng gì đối với hộ kinh doanh.

Tại Mỹ, điều kiện kinh doanh đối với hộ kinh doanh là phải có giấy phép hợp lệ của Liên bang và tiểu bang đối với loại hình kinh doanh đó; tức là điều kiện kinh doanh gắn với điều kiện về ngành nghề, lĩnh vực hoạt động dù cơ sở kinh doanh đó hoạt động dưới hình thức tổ chức nào.

Tại một số quốc gia, do đặc thù về cơ cấu, một số các điều kiện kinh doanh cơ bản như: (i) các loại giấy phép kinh doanh đối với các lĩnh vực an toàn thực phẩm, đại lý bất động sản, dược sỹ, bác sỹ, hướng dẫn viên leo núi,... (Bỉ) hoặc kinh doanh nhà hàng, trường ngôn ngữ (Nhật Bản); (ii) giấy phép thu thuế bán hàng hoá (trường hợp kinh doanh bán hàng phải có giấy phép thu thuế bán hàng hoá để thu từ người tiêu dùng, sau đó nộp cho cơ quan thuế); (iii) đăng ký mã số thuế (nếu dự định thuê lao động); là các điều kiện áp dụng chung cho mọi loại hình kinh doanh, không riêng gì đối với hộ kinh doanh.

5. Về quản lý hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh

Phần lớn các quốc gia chỉ quản lý hoạt động kinh doanh của hộ về điều kiện kinh doanh và quản lý thuế.

Tại phần lớn các quốc gia, thuế đối với hộ kinh doanh chính là thuế thu nhập cá nhân của chủ sở hữu đối với phần lợi nhuận thu được từ hoạt động kinh doanh của hộ kinh doanh. Đối với hộ kinh doanh có thuê lao động, còn phải đóng thêm các khoản khác cho người lao động theo quy định của pháp luật lao động, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp...

- Về chế độ kế toán, ghi sổ đối với hộ kinh doanh cũng có một số điểm đặc biệt:

(i) Về nguyên tắc kế toán: hầu hết ở các quốc gia thuộc Liên minh châu Âu (Áo, Đan Mạch, Estonia, Pháp, Ireland, Lithuania, Ba Lan và Thụy Điển), các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ chịu trách nhiệm vô hạn trên vốn chủ sở hữu được cho phép lựa chọn áp dụng kế toán dồn tích hoặc kế toán tiền. Một số ít các quốc gia (Bỉ, Croatia, Slovakia và Slovenia) quy định các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ sẽ áp dụng phương pháp kế toán tiền trong trường hợp ghi sổ đơn và áp dụng phương pháp kế toán dồn tích trong trường hợp ghi sổ kép. Một số quốc gia khác (Kenya, Hoa Kỳ, Singapore, Anh, Ireland, Canada...) quy định các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ thì chỉ áp dụng phương pháp kế toán tiền đơn giản..

(ii) Về hình thức ghi sổ và thời gian lưu trữ chứng từ: Các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ thường được lựa chọn giữa hai hình thức ghi sổ (ghi sổ kép và ghi sổ đơn). Các loại sổ sách kế toán cơ bản thường bao gồm sổ nhật ký thu tiền, sổ nhật ký chi tiền; sổ nhật ký thu chi tiền qua ngân hàng (ghi chép các giao dịch phi tiền mặt); sổ cái tổng hợp các khoản thu chi; sổ nhật ký mua hàng, sổ nhật ký bán hàng và các loại sổ sách bổ sung như bảng kê tài sản, danh sách nhân viên và tiền lương thanh toán cho nhân viên, sổ kiểm kê hàng tồn kho... Theo đó, thời gian lưu trữ sổ kế toán thường từ 7 - 10 năm, một số nước thời gian lưu trữ là 5 năm (Hy Lạp, Anh, Singapore...), trừ Slovenia quy định lưu trữ vĩnh viễn.

(iii) Về hệ thống tài khoản kế toán: Hầu hết các nước không có quy định bắt buộc các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ phải sử dụng tài khoản kế toán và ghi kép trên sổ kế toán (Bỉ, Bulgaria, Croatia, Cộng hòa Séc, Đan Mạch, Đức, Hy Lạp, Hungary, Ireland, Ý, Ba Lan, Romania, Thụy Điển, Hà Lan, Anh, Campuchia). Một số nước như Áo, Bỉ, Pháp, Lithuania, Na Uy, Bồ Đào Nha, Slovakia, Slovenia, Tây Ban Nha và Thổ Nhĩ Kỳ có yêu cầu hoặc khuyến nghị các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ sử dụng tài khoản kế toán và ghi kép sổ kế toán.

(iv) Về báo cáo tài chính: Ở hầu hết các quốc gia, các đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ không có yêu cầu phải lập báo cáo tài chính. Đối với các quốc gia yêu cầu lập báo cáo tài chính, các loại báo cáo tài chính được yêu cầu lập bao gồm báo cáo kết quả hoạt động kinh doanh (Áo, Bungari, Estonia, Pháp, Đức, Na Uy, Bồ Đào Nha, Slovakia, Slovenia, Tây Ban Nha, Thụy Điển và Thổ Nhĩ Kỳ, Hy Lạp, Trung Quốc), báo cáo tình hình tài chính (Áo, Bungari, Estonia, Pháp, Đức, Na Uy, Bồ Đào Nha, Slovakia, Slovenia, Tây Ban Nha, Thụy Điển và Thổ Nhĩ Kỳ, Hy Lạp, Trung Quốc) và thuyết minh báo cáo tài chính (Bulgaria, Estonia,

Pháp, Na Uy, Bồ Đào Nha, Slovenia, Tây Ban Nha và Thổ Nhĩ Kỳ, Hy Lạp, Trung Quốc).

(v) Về báo cáo quản trị và công khai thông tin: Hầu hết các quốc gia không yêu cầu đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ phải lập báo cáo quản trị (Áo, Bỉ...). Tương tự, các nước như Áo, Bỉ, Bulgaria, Croatia, Cộng hòa Séc, Đan Mạch, Estonia, Pháp, Đức, Hy Lạp, Hungary, Ireland, Ý, Lithuania, Ba Lan, Romania, Tây Ban Nha, Thụy Điển, Hà Lan, Thổ Nhĩ Kỳ, Anh, Singapore, Philippine... không yêu cầu đơn vị kinh doanh quy mô nhỏ phải thực hiện công khai thông tin và nộp báo cáo tài chính cho các cơ quan quản lý hằng năm, trừ một số nước như Na Uy, Bồ Đào Nha, Slovakia và Slovenia.

6. Về giải thể, chấm dứt hoạt động của hộ kinh doanh

Ở phần lớn các quốc gia, hộ kinh doanh chấm dứt khi chủ sở hữu qua đời hoặc mất năng lực hành vi. Tại Mỹ, hộ kinh doanh sẽ chấm dứt sự tồn tại khi chủ sở hữu qua đời, trừ trường hợp người đó có di chúc chuyển lại quyền kinh doanh cho người khác hoặc có thoả thuận bán cho người khác (người thân, người lao động của hộ). Nếu người thụ hưởng không sẵn sàng tiếp tục hoạt động kinh doanh, thì tài sản của hộ kinh doanh có thể bị thanh lý và được thực hiện bởi đại diện hợp pháp của chủ sở hữu (như người được uỷ thác, người thi hành). Tại Singapore, cơ sở kinh doanh cá thể sẽ chấm dứt hoạt động khi chủ sở hữu thông báo với Cơ quan quản lý Doanh nghiệp và Kế toán hoặc sau khi hết hạn đăng ký (1- 3 năm tùy theo mức phí đăng ký hộ đã được đóng).

7. Một số kinh nghiệm khi vận hành hộ kinh doanh tại các quốc gia

Ở nhiều quốc gia, do việc thành lập hộ kinh doanh rất dễ dàng thuận lợi, nhưng do hộ là tổ chức không có tư cách pháp nhân, nghĩa vụ của hộ cũng là nghĩa vụ cá nhân của chủ sở hữu nên các quốc gia thường khuyến cáo và khuyến khích các chủ hộ kinh doanh một số vấn đề sau:

Thứ nhất, khuyến khích mua bảo hiểm trách nhiệm pháp lý để hạn chế rủi ro đối với tài sản cá nhân của chủ sở hữu nếu hoạt động kinh doanh gặp thất bại (do hộ kinh doanh không phải là một pháp nhân, chủ sở hữu chịu trách nhiệm toàn diện bằng tất cả tài sản cá nhân); khuyến khích mua bảo hiểm ô tô thương mại nếu sử dụng ô tô riêng cho mục đích kinh doanh và các loại bảo hiểm cho tài sản kinh doanh khác như thiết bị và bất động sản.

Thứ hai, lập tài khoản ngân hàng riêng cho hộ kinh doanh để dễ dàng theo dõi các luồng tiền vào-ra của các hoạt động kinh doanh của hộ, tách biệt với các luồng tiền của cá nhân chủ sở hữu, thuận tiện cho việc báo cáo thu – chi của hộ kinh doanh hàng năm để làm căn cứ tính thuế thu nhập cá nhân của chủ sở hữu.

Thứ ba, ở một số quốc gia (Mỹ, Canada), nếu hộ kinh doanh thua lỗ thì không phải đóng thuế. Tuy nhiên, nếu hộ báo cáo thua lỗ liên tục thì Sở Thuế vụ có thể coi hoạt động kinh doanh của hộ như là “sở thích” của chủ sở hữu nhưng cấm không được khấu trừ lỗ trong những năm tiếp theo.

8. Về hỗ trợ của Nhà nước đối với hộ kinh doanh và chuyển hộ kinh doanh thành doanh nghiệp

Tại các quốc gia trên thế giới, việc hỗ trợ cá nhân kinh doanh luôn được các Chính phủ quan tâm, đẩy mạnh, cụ thể:

8.1 Cải thiện môi trường kinh doanh

Để thúc đẩy hộ kinh doanh đăng ký hoạt động chính thức, các nước thực hiện đẩy mạnh cải thiện môi trường kinh doanh, cắt giảm tối đa chi phí, thủ tục gia nhập thị trường.

Tại nhiều quốc gia môi trường kinh doanh tổng thể được cải thiện thông qua việc thúc đẩy cải thiện các chỉ số Doing Business của Ngân hàng Thế giới và theo từ giai đoạn hoạt động của hộ như khởi sự kinh doanh, hoạt động kinh doanh, rút lui khỏi thị trường, qua đó đã giúp thúc đẩy hộ kinh doanh phát triển và hoạt động hiệu quả.

Tại Singapore, doanh nghiệp cá thể hay doanh nghiệp một chủ được đăng ký thành lập với thủ tục đơn giản và chi phí tuân thủ thấp nên luôn khuyến khích được số lượng doanh nghiệp một chủ đăng ký mới cũng như đang hoạt động (chiếm khoảng 1/3 tổng số doanh nghiệp đăng ký mới cũng như đang hoạt động). Chính phủ có các biện pháp hỗ trợ khá bài bản, phù hợp với các nguyên tắc thị trường, đảm bảo hài hòa lợi ích của người kinh doanh và lợi ích xã hội và theo một lộ trình phù hợp nên doanh nghiệp cá thể hay doanh nghiệp một chủ phát triển theo hướng bền vững, đảm bảo việc làm, thu nhập cũng như ổn định cuộc sống.

8.2 Số hóa quy trình đăng ký

Hầu hết các quốc gia đã số hóa quy trình đăng ký đối với doanh nghiệp cá thể hay doanh nghiệp một chủ, hộ kinh doanh; vừa đơn giản hóa thủ tục cho doanh nghiệp vừa thuận lợi cho việc thu thập, chia sẻ dữ liệu phục vụ quản lý.

Tại Canada, từ năm 2003 đã triển khai cấp Giấy phép Kinh doanh trực tuyến thông qua hệ thống BizPaL cho hộ kinh doanh ở cả ba cấp liên bang, tỉnh, thành phố; vừa đảm bảo liên thông giữa các cơ quan Chính phủ vừa như “bộ phận 1 cửa” cung cấp đầy đủ toàn bộ các thông tin cần thiết phục vụ cho việc thành lập, hoạt động của hộ kinh doanh.

Tại Brunei, từ năm 2017, cổng thông tin điện tử www.roc.gov.bn đăng ký trực tuyến của Cơ quan đăng ký công ty và tên doanh nghiệp trực tuyến (ROCBN) đã được vận hành, cung cấp các dịch vụ trực tuyến tiện lợi. Sau khi tạo tài khoản, điền vào đơn đăng ký, tải lên các tài liệu liên quan, người đăng ký có thể hoàn thành việc đăng ký và thanh toán trực tuyến. Khi đăng ký được chấp thuận, email được gửi đến người đăng ký để xác nhận đăng ký, đính kèm với giấy chứng nhận mã số của hộ kinh doanh.

Tại Malaysia, việc đăng ký kinh doanh được thực hiện tại bất kỳ văn phòng của CCM (Ủy ban doanh nghiệp Malaysia - Companies Commission of Malaysia-

cơ quan đầu mối về đăng ký kinh doanh) hoặc thông qua dịch vụ trực tuyến Ezbiz (<http://ezbiz.ssm.com.my/>); thời gian đăng ký hộ kinh doanh được thực hiện trong vòng 30 ngày kể từ ngày bắt đầu kinh doanh; mức phí từ 30 Ringgit/năm đối với tên cá nhân đến 60 Ringgit/năm đối với tên thương mại.

8.3 Giảm chi phí gia nhập và các hỗ trợ đi kèm

Các hộ kinh doanh vẫn coi quá trình chính thức hóa là tốn kém. Do đó, một số quốc gia đã thực hiện các biện pháp để giảm tối đa chi phí gia nhập thị trường bằng cách tinh giản các thủ tục, quy trình đăng ký kinh doanh và có các dịch vụ hỗ trợ các đi kèm.

Tại Myanmar, Cục Đăng ký đầu tư và công ty (Directorate of Investment and Company Registration - DICA) vận hành nền tảng đăng ký điện tử Myanmar Companies Online (MyCo) giúp chủ kinh doanh đăng ký kinh doanh, tìm kiếm các tài liệu cần thiết phục vụ việc kinh doanh cũng như tìm kiếm thông tin về các doanh nghiệp/hộ kinh doanh khác đã đăng ký. Từ ngày 1/10/2019, chi phí đăng ký hoặc chính thức hóa đã giảm từ 250.000 Kyat xuống 150.000 Kyats (OECD, 2017).

Tại Philippines, từ năm 2010, bộ phận một cửa ở cấp tỉnh, thành phố mang tên gọi BOSS (Business OneStop Shop) được thành lập nên quá trình cấp số đăng ký lao động đã được triển khai nhanh chóng. Đồng thời với đó là việc đưa vào vận hành các trung tâm Negosyo (NC) trên toàn quốc, cung cấp các dịch vụ một cửa hỗ trợ đăng ký kinh doanh, cung cấp các thông tin, tài liệu liên quan đến hoạt động của hộ, cũng như cung cấp dịch vụ tư vấn, đào tạo, hội thảo nhằm hỗ trợ hộ kinh doanh phát triển (Orellana, 2019).

Tại Trung Quốc, để đẩy nhanh quá trình đăng ký và hỗ trợ các hộ kinh doanh, thành phố Thượng Hải đã thành lập Cơ quan Dịch vụ Việc làm (*the Street Committee Employment Service Organ- SCESO*) cung cấp con dấu khi thành lập hộ kinh doanh, đăng ký lao động của hộ kinh doanh, hỗ trợ thiết lập tài khoản ngân hàng, hỗ trợ các vấn đề liên quan đến hoá đơn, hỗ trợ, đào tạo, tư vấn về luật pháp liên quan đến hoạt động kinh doanh.... Hơn nữa, SCESO cung cấp bảo lãnh cho các tổ chức lao động phi chính thức nộp đơn cho ngân hàng để có được các khoản vay; đồng thời còn là đại diện của các tổ chức này trong quá trình thảo luận với chính quyền. SCESO tương tự như một “hiệp hội kinh doanh” dành cho hộ kinh doanh và các doanh nghiệp phi chính thức (Howell, J., 2002).

8.4 Giảm gánh nặng tài chính và quy định đối với các hộ kinh doanh đã đăng ký

Tại Indonesia, từ năm 2013, Indonesia đã áp dụng chế độ thuế đặc biệt dựa trên doanh thu cho các tiểu thương có doanh thu hàng năm dưới 4,8 tỷ IDR, theo đó chủ hộ kinh doanh chỉ phải nộp thuế tương ứng với 0,5% doanh thu hàng tháng của họ. Chế độ thuế đặc biệt này nhằm thu hút các tiểu thương phi chính thức tham gia vào khu vực chính thức và để mở rộng cơ sở thuế quốc gia.

Tại Brazil, từ năm 1996, chương trình SIMPLES (một biện pháp giảm chi phí chính thức hóa) được đưa vào thực hiện với mức thuế suất giảm dành cho các công ty siêu nhỏ (không quá 5 nhân viên được trả lương). Nhờ đó, mức độ chính thức hóa của các doanh nghiệp siêu nhỏ này tăng lên đáng kể. Theo ILO (2014) có tới 72% doanh nghiệp siêu nhỏ được hỏi đã cho rằng việc này đã làm giảm các rào cản gia nhập, đồng thời, các số lượng các doanh nghiệp có giấy phép hoạt động tăng 7% –12% và đăng ký với cơ quan thuế tăng 3% –7%.

8.5 Cung cấp khả năng tiếp cận tài chính tốt hơn cho các hộ kinh doanh đã đăng ký

Các hộ kinh doanh luôn gặp khó khăn khi vay vốn tại ngân hàng do loại hình kinh doanh này bị các ngân hàng cho là có nhiều rủi ro và khó có thể đáp ứng được các yêu cầu về tài sản đảm bảo. Các quốc gia đã có chính sách hỗ trợ cải thiện mức độ tín nhiệm của các hộ kinh doanh, đồng thời với việc hỗ trợ đào tạo nâng cao năng lực quản lý và kế toán để hộ kinh doanh có thể hoạt động hiệu quả.

Tại Mỹ, các cá nhân kinh doanh có nhiều lựa chọn khác nhau trong việc nhận hỗ trợ tài chính từ các cơ sở cho vay thuộc Cơ quan Quản lý Kinh doanh quy mô nhỏ của Hoa Kỳ (SBA); hoặc vay từ một số tổ chức cho vay độc lập khác trên cơ sở SBA đảm bảo. Bên cạnh đó, cá nhân kinh doanh còn được tài trợ các chi phí hoạt động hợp pháp như vốn lưu động, trang thiết bị, cho thuê và cải tạo cơ sở kinh doanh.

Tại Malaysia, hộ kinh doanh được hỗ trợ một số vốn lưu động và dài hạn khi mới thành lập; được tư vấn kinh doanh nhằm gia tăng cơ hội tiếp cận thị trường và tiếp cận vốn; được hỗ trợ marketing. Từ tháng 5/2020, thông qua Ủy ban Doanh thu Nội địa Malaysia (*the Malaysia Inland Revenue Board*) tất cả các doanh nghiệp siêu nhỏ và hộ kinh doanh đã đăng ký với Ủy ban sẽ được hưởng khoản tài trợ đặc biệt (*Special Prihatin Grant*) trị giá 3.000 RM dựa trên Gói Kích thích Kinh tế Prihatin Rakyat. Theo thống kê, đã có khoảng 700.000 doanh nghiệp siêu nhỏ, hộ kinh doanh trên toàn quốc được hưởng lợi.

8.6 Cung cấp các dịch vụ số cải thiện hoạt động của các hộ kinh doanh

Các quốc gia đều ưu tiên cung cấp các công cụ trực tuyến miễn phí hoặc với chi phí rất thấp để giúp hộ kinh doanh số hóa hoạt động, cải thiện điều kiện kinh doanh và tăng năng suất và nhanh chóng chính thức hoá hoạt động như: công cụ hỗ trợ xác minh danh tính; các khóa đào tạo trực tuyến; các ứng dụng kinh doanh trực tuyến; các công cụ kế toán và hệ thống quản lý liên kết với hệ thống thanh toán và bảng lương....

Tại Thái Lan, năm 2017, Cơ quan Xúc tiến Kinh tế Kỹ thuật số (Digital Economy Promotion Agency- DEPA) được thành lập để giúp các doanh nghiệp siêu nhỏ và hộ kinh doanh tiếp cận tốt hơn với các công nghệ mới của nền kinh tế kỹ thuật số, thúc đẩy và hỗ trợ hoạt động đầu tư, kinh doanh liên quan đến kỹ thuật số và đổi mới như: cấp SME Digital Coupon, Mini Transformation Voucher

(lên đến 10.000 Thái Baht mỗi giai đoạn) để doanh nghiệp nhỏ và hộ kinh doanh mua các ứng dụng kỹ thuật số (hệ thống kế toán, hệ thống tính lương hoặc các công cụ lập hóa đơn...) hoặc các công nghệ để sử dụng.

Tại Indonesia từ tháng 11/2017, Chương trình “MSME Go Online” được triển khai để hỗ trợ doanh nghiệp siêu nhỏ và hộ kinh doanh có thể cạnh tranh trong các thị trường lớn hơn thông qua việc tổ chức nhiều hội thảo, các khóa đào tạo về số hóa cũng như cung cấp một triệu ID tại các nền tảng trực tuyến; kết nối hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và hộ kinh doanh quảng bá, bán các sản phẩm trên 6 thị trường trực tuyến lớn nhất quốc gia. Ngoài ra, các cơ quan Chính phủ còn cung cấp các chương trình hỗ trợ nâng cao năng lực tham gia thị trường trực tuyến khác cho doanh nghiệp nhỏ và hộ kinh doanh như đào tạo về tài chính, tiêu chuẩn hóa sản phẩm, marketing...

8.7 Hỗ trợ các hộ kinh doanh do phụ nữ làm chủ

Tại hầu hết các quốc gia, các loại hình kinh doanh do phụ nữ làm chủ thường gặp phải rất nhiều hạn chế cũng như các rào cản phi kinh tế so với nam giới ngay cả ở mô hình hộ kinh doanh.

Tại Malaysia, từ năm 2013, chương trình Women Netectorsur được triển khai để cung cấp thông tin, hỗ trợ các chủ hộ kinh doanh là phụ nữ liên tục được cập nhật những thay đổi, xu hướng mới trong kinh doanh như cách mạng công nghiệp 4.0, số hóa và công nghệ, phân tích dữ liệu lớn, thương mại điện tử cũng như công nghệ tài chính (fintech)... ; hỗ trợ các nữ doanh nhân khởi nghiệp và phát triển kinh doanh online thông qua việc hợp tác với các sàn thương mại điện tử lớn như Shopee, Presto Mall, Lelong, Facebook, Buy Malaysia (MPay)...

8.8 Nâng cao hiểu biết của các chủ hộ kinh doanh về các lợi ích của việc chính thức hóa

Các chủ hộ kinh doanh phi chính thức thường có rất ít thông tin về chi phí và lợi ích thực tế nếu chính thức hóa mô hình kinh doanh và thường cho rằng chi phí chính thức hóa cao hơn lợi ích hiện nay họ đang hưởng kể cả so với rủi ro bị phạt nếu không tuân thủ. Điều này làm trì hoãn việc chính thức hóa của các hộ kinh doanh. Đây là lý do tại sao, các Chính phủ đang nỗ lực nhiều hơn nữa nhằm nâng cao nhận thức cho chủ hộ về lợi ích trực tiếp, gián tiếp của việc chính thức hóa.

Tại Myanmar, thông qua các cuộc thi và hội chợ thương mại dành riêng cho khu vực doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa (*Regional MSMEs Trade Fairs and Contests*) để thúc đẩy tầm quan trọng của việc chính thức hóa hoạt động của các hộ kinh doanh. Thông qua những hội chợ này, qua báo chí, qua công thông tin (www.msme.gov.mm) cũng như các chiến dịch tiếp thị kỹ thuật số, các hộ kinh doanh chiến thắng đã được quảng cáo tuyên truyền rộng rãi cho cộng đồng và được hưởng các lợi ích khác khi đã đăng ký kinh doanh chính thức. /.